

ЈЗУ ЦЕНТАР ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ - СКОПЈЕ
ISHP QENDRA E SHËNETIT PUBLIK - SHKUP

ul. 3-ta Makedonska brigada br. 18, 1000 Skopje

rr. Brigada e tretë maqedonase nr. 18, 1000 Shkup Tel/Tel:02/3298 667 Faks/Faks:02/3298 251 www.cph.mk

бр.нр _____

од/nga -----godina

Скопје/Shkup

**ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ЕВАЛУАЦИЈА НА НАЦИОНАЛНАТА
ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ ВО РЕПУБЛИКА С.
МАКЕДОНИЈА ЗА 2022 ГОДИНА, ЗА ПОДРАЧЈЕТО НА ЦЈЗ-СКОПЈЕ,
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СОЦИЈАЛНА МЕДИЦИНА**

Одделението за социјална медицина при ЈЗУ Центар за јавно здравје (ЦЈЗ) - Скопје на територијата на Скопскиот регион, кој според Пописот на Државниот завод за статистика на Република Македонија на крајот од 2021 година броел 607007 жители, во текот на 2022 година ги реализира следните програмски задачи и активности во доменот на Социјално - медицинската дејност со здравствена статистика и промоција на здравјето, а во согласност со Националната годишна програма за јавно здравје во Република Македонија за 2022 година:

I. Во Одделението за социјална медицина при ЦЈЗ-Скопје од здравствените установи на територијата на Центарот за јавно здравје се прибрани, контролирани и компјутерски обработени збирни и индивидуални здравствено-статистички извештаи кои се однесуваат на мрежата, организациската структура, обезбеденоста со кадар, обемот на извршената работа и утврдениот морбидитет во примарната и секундарната здравствена заштита во амбулантно-поликлиничката здравствена дејност и понатаму во болничката дејност, во секундарната и терциерната здравствена заштита, вклучувајќи го и болничкиот морталитет.

Заради давање на стручно - методолошка помош од областа на здравствената статистика и информатика, во текот на 2022 година континуирано се вршени електронски комуникации и теренски посети во здравствените установи на територијата на Центарот за јавно здравје Скопје по индикација и непрекинато е спроведувана едукација во објектот и on line во и од Центарот при прием на извештаите.

II. Изготвени и доставени во предвидениот рок според Националната годишна програма за јавно здравје за 2022 година во печатена форма до

ЈЗУ Институт за јавно здравје (ИЈЗ) на РСМ и постирани на сајтот на ЈЗУ ЦЈЗ-Скопје се следните извештаи, анализи, информации:

Ред. бр.	Вид на задача	Планирано за работа во 2022	Изработено во 2022	Опфат (%)
1	2	3	4	5
Здравствена статистика и информатика				
Г.1	<i>Збирни извештаи.</i> Прибирање, логичка и математичка контрола на податоците, компјутерски внес и обработка на податоците. Подготовка и доставување на извештаи до ИЈЗ на РСМ. Архивирање на збирните извештаи во Одделението.	Планирани задачи	Извршени задачи	%
1-1	Служба за општа медицина, итна медицинска помош и домашна посета; Образец бр. 3-01-60	1200	887	73,9
1-2	Служба за заштита на деца; Образец бр. 3-03-60	550	500	90,9
1-3	Служба за заштита на училишни деца и младина, Образец бр. 3-04-60	650	571	87,8
1-4	Служба за здравствена заштита на жени, Образец бр. 3-05-60	200	207	103,5
1-5	Служба за медицина на трудот; Образец бр. 3-02-60	8	0	0,0
1-6	Специјалистички служби, Образец бр. 3-01-60;	900	1031	114,6
1-7	Служба за рехабилитација, Образец бр. 3-08-60;	90	127	141,1
1-8	Служба за трансфузија на крв, Образец бр. 3-10-60;	8	15	187,5
1-9	Служба за поливалентна патронажа, Образец бр. 3-17-60;	68	59	86,8
1-10	Извештај за здравствено просветување, Образец бр. 3-13-60;	16	1	6,3
1-11	Извештај на лабораторијата, Образец бр. 3-14-60;	150	264	176,0
1-12	Извештај за здравствена исправност на храна и предмети за општа употреба (образец 3-15-60)	8	1	12,5
1-13	Служба за заштита и лекување на устата и забите, Образец бр. 3-09-60;	1080	1871	173,2
1-14	Служба за белодробни заболувања и туберкулоза, Образец бр. 3-06-60;	1	1	100,0
1-15	Збирен извештај на службата за болничко лекување, образец број 3-21-60 и здравствени индикатори	250	355	142,0
1-16	Извештај за извршени систематски прегледи на ученици и студенти	130	47	36,2
Г.2	<i>Индивидуални извештаи.</i> Прибирање, логичка контрола и компјутерски внес и обработка на податоците. Подготовка и доставување на извештаи до ИЈЗ на РСМ. Архивирање на извештаите на Одделението.			
2-1	<i>Индивидуален извештај за стационарно лекувано лице, образец број 3-21-61А</i>	130000	110000	84,6

2-1	Индивидуален извештај за стационарно лекувано лице, образец број 3-21-61А	130000	110000	84,6
2-2	Пријава за породување, образец број 3-21-63	10440	8973	85,9
2-3	Пријава за прекин на бременост, образец број 3-21-64	2150	1852	86,1
2-4	Индивидуални извештаи за незаразни заболувања:			
2-4-1	малигна неоплазма, образец МЗС-01	6600	4703	71,3
2-4-2	шеќерна болест, образец МЗС-02	10800		0,0
2-4-3	алкохолизам и други зависности, образец МЗС-06	700	803	114,7
2-4-4	професионално заболување, образец МЗС-07	10	1	10,0
2-4-5	исхемична болест на срцето, образец МЗС-03	950	573	60,3
2-4-6	бубрежна инсуфициенција, образец МЗС-04	300		0,0
2-4-7	психози, образец МЗС-05	950	1119	117,8
2-4-8	ревматска треска, образец МЗС-08	5	0	0,0
2-4-9	интоксикација-труење, образец МЗС-09	100	65	65,0
2-4-10	сообраќаен траматизам, образец МЗС-10	1150	803	69,8
Г.3	Збирни извештаи за организациона структура и кадари, Образец 3-00-60, состојба на 31.12.2022 година: прибирање, контрола, компјутерски внес и обработка на податоците. Подготовка и доставување на извештаи до ИЈЗ на РСМ.	14300	14280	99,9
Г.4	Посети за стручно-методолошка помош за изготвување на извештаите и индикатори за квалитет			
4-1	Теренски посети	20	49	245,0
4-2	Посети во објектот на ЦЈЗ Скопје	750	809	107,9
4-3	Индикатори за квалитет	5	3	60,0
Здравствена едукација преку едукативни предавања за целни групи				
Г.5	Здравствена едукација на целни групи на подрачјето на Центарот ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ СКОПЈЕ:			
5-1	<u>Едукативни предавања во предучилишни и училишни установи (основни и средни училишта) и во домови за згрижување на стари лица на теми во согласност со Националната годишна програма за јавно здравје на РСМ</u>	760предавања/11879 опфатени предучилишни и училишни деца и возрасни лица	890/10747 опфатени предучилишни и училишни деца и возрасни лица	117,1
5-2	<u>Едукативни трибини со јавноздравствена проблематика од интерес за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје на теми во согласност на Националната годишна програма за јавно здравје на РСМ</u>	12 трибини	2	16,7

5-3	Подготовка на агитки и/или брошури	4 со различна содржина	0	0,0
5-4	Дистрибуција на печатен материјал во здрав. и образовни установи- брошури, постери и флаери	1000	942	94,2
Г.6	Советувалишта за (1) сексуално и репродуктивно здравје и (2) за одвикнување од пушење:			
6-1	(1) Давање бесплатни совети на млади лица за сексуално и репродуктивно здравје во и вон Центарот	240	1080	450,0
6-2	(1) Внес, обработка и достава до ИЈЗ на РСМ на анкетен прашалник за задоволство на младите луѓе од условите и услугите во Советувалиштето за сексуално и репродуктивно здравје	240	100	41,7
6-3	Дистрибуција на кондоми во координација со ИЈЗ и МЗ	0	0	0,0
6-4	(2) СОП->Спроведено анкетно истражување, групни едукации, индивидуални едукации со примена на заместителна фармакотерапија	16 групни едукации/ 8 индивидуални едукации	5 групни и 3 индивидуални	31,2 и 37,5
Г.7	Постирање информативни материјали и документи на веб страната на ЦЈЗ Скопје и комуникација со медиумите	30	39	130,0
Г.8	Учество во спроведување на Обука за основните знаења за безбедност на храната, правила за добра хигиенска пракса и заштита на животната средина - координација на активностите, предавања и испити на пријавените кандидати.	25	40	160,0
Г.9	Одбележување на Светските денови, недели во врска со здравјето координирано со ИЈЗ на СРМ и МЗ.	28	28	100,0
Социјална медицина со промоција на здравје				
Г.10	Изготвување на анализи, извештаи и информации во согласност со Националната годишна програма за јавно здравје на РСМ за 2022 година и на барање на МЗ на РСМ. Нивно доставување до МЗ и ИЈЗ на РСМ и поставување на веб страната на Центарот за јавно здравје Скопје.	9	9	100,0
Г.11	Координација, прибирање, компјутерски внес и обработка на податоци, утврдување на индикатори, анализа, подготовка и достава на Извештај за скринингот на ракот на грлото на матката во врска со спроведување на Програмата за рана детекција на малигните заболувања во СРМ.	4	4	100,0
Г.12	Координација на скринингот на колоректалниот карцином според Програмата за рана детекција на малигните заболувања во РСМ. Евиденција и известување за направените анализи на ФОВ тестовите.	4	4	100,0

1. Информација за искористеноста на болничките капацитети во здравствените установи на територијата на ЦЈЗ-Скопје во периодот од 2021 година

Анализата на болничките капацитети и нивната искористеност за 2021 година, како и за 2020 година беше специфична поради пандемијата КОВИД - 19 со пренамена на болничките капацитети, трансфер на здравствени работници во различни установи, пренамена на дел од болничките легла за лекување на Ковид болни. Поради новата специфична здравствена состојба во повеќето институции има позначајни разлики од просекот во последните неколку години. Разликите се должат на преместување или прераспределување на болничките одделенија, кревети и здравствени работници според тековните здравствени потреби на пациентите. Во 2021 година, во болниците на Скопскиот регион хоспитализирани се вкупно 103 209 пациенти. Остварени се вкупно 1 226 442 болнички денови, што во однос на 2020 година е 30% повеќе. Просечната должина на лекување била 11,8 дена. Ангажирани биле вкупно 1373 лекари, од кои 1067 биле специјалисти. Регистрирани се вкупно 4656 болнички кревети. Искористеноста на болничките кревети во просек изнесува 72,2%, а функцијата на болничката постела (просечен број на пациенти по кревет) е 22,2.

2. Информација за болест или состојба по избор на секој Центар, во зависност од актуелноста, односно застапеноста во регионот: Информација за состојбата со респираторните заболувања во Скопскиот регион за 2021 година

Респираторните болести се многу често застапени кај населението и некои од оваа голема група на болести често доведуваат до инвалидност и прерана смрт. Причина се за големи трошоци во примарната и болничката здравствена заштита. Воедно ја намалуваат продуктивноста на заболените кои неможат да работат и прерано умираат. Последиците за општествата и економиите се разорувачки, но најмногу ги погодуваат сиромашните, ранливи и загрозени популации, кои порано заболуваат и порано умираат од своите врсници во побогатите опшества. Важноста на респираторни болести постојано се

зголемува во последните неколку години и во моментот претставува сериозен јавно здравствен проблем. Хроничните респираторни болести (вклучувајќи го и ракот на белите дробови) претставуваат втора најважна причина за смртност во светот, а нивната фреквенција и дистрибуција се веројатно многу поголеми отколку што се знае, имајќи предвид дека тие често се недоволно дијагностицирани или погрешно дијагностицирани. Првото место во структурата на најзастапени субкатегории на болестите на респираторен систем во дејност општа медицина во Скопскиот регион за 2021 година го завзема субкатегорија акутен фарингит и акутен тонзилит,

односно 33% од вкупниот број на регистрирани респираторни заболувања во оваа дејност. Во дејноста здравствена заштита на училишни деца и младина првото место исто така, му припаѓа на акутниот фарингит и тонзилит, односно 56% од вкупниот број на регистрирани респираторни заболувања. Кај малите деца од 0-6 години тој е застапен со 45%. Во структурата на болничката дејност за 2021 година најголем удел на лекувани болни од групата болести на респираторен систем припаѓа на „Пневмонија, микроорганизам неозначен,,,“ односно 41% од сите хоспитализации со регистрирани заболувања.

3. Информација за здравјето на жените на подрачјето на Скопскиот регион за 2021 година

Здравјето на жените и девојчињата е особено загрижувачко бидејќи, во многу општества, тие се во неповолна положба поради дискриминацијата вкоренета во социокултурните фактори. Некои од социокултурните фактори кои ги спречуваат жените и девојчињата да имаат корист од квалитетни здравствени услуги и постигнување на најдоброто можно ниво на здравје вклучуваат: нееднакви односи на моќ меѓу мажите и жените; општествени норми кои го намалуваат образованието и можностите за платено вработување; ексклузивен фокус на репродуктивните улоги на жените и потенцијално или реално искуство на физичко, сексуално и емоционално насилство. Во секоја фаза од животот, жените и девојките имаат специфични потреби и можности да го оптимизираат своето здравје и благосостојба. Здравјето е исто така поврзано низ животните фази. Пристапот на животниот курс помага да се оптимизира здравјето и благосостојбата на луѓето на сите возрасти. Тој е изграден на стратегии засновани на докази и право на највисок можен стандард на здравје. Здравјето на жените влијае во животите на сите нас. За време на репродуктивниот период од животот од пубертетот до менопаузата, жените доживуваат многу промени. Во овој период и во менопауза жените заслужуваат да им се обезбеди и да ја добијат најдобрата можна грижа. Потребна е грижа и посветеност за подобрување на репродуктивното здравје и благосостојба во текот на целиот животен век за сите жени. Грижата за репродуктивното здравје кај жената започнува уште во адолесценцијата, бидејќи ризикот за 15-19-годишниците почесто е поврзан со зависности и небезбеден сексуален однос. Контрацепцијата ја намалува стапката на несакана бременост, а со тоа се намалува потребата за небезбеден абортус. 66% од жените под 20 години во Скопскиот регион кои извршиле абортус не биле во брак. На подрачјето на Скопје во родилиштата се регистрирани 10 426 породувања. Најголем број од родилките се на возраст 20-35 години. Од нив 44% биле породувања со оперативен зафат - Царски рез. На глобално ниво, едно од десет живородени е предвремено родено. Менопаузата се смета за прерана кога се јавува пред 40-годишна возраст. Најголемите убијци на жените во оваа животна фаза се срцевите заболувања, мозочниот удар и хроничните белодробни заболувања. Многу од нив се поврзани со модифицирани

фактори на ризик во адолесценцијата и раната зрелост, вклучувајќи пушење, нездрава исхрана и седентарен начин на живот. Женското население во дејноста општа медицина учествувало со 60% во вкупниот морбидитет. Во 2021 година жените од 20-54 години од Скопскиот регион во однос на вкупно утврдените заболувања најмногу боледувале од респираторни болести и тоа возрасната група од 35 - 44 години. Во ординациите по гинекологија биле остварени вкупно 3537 посети од кои 1827 посети кај лекар на годишно ниво. На прво место во морбидитетот се „Болестите на генитоуринарниот систем,,, најчесто кај возраста 35-44 години. Групата на Неоплазми кај женската популација е на трето место со застапеност од 0,7%. Најчесто поединечно заболување е „Лејомиом на утерусот,, со учество од 46% и најзасегната возрасна група 35-44 години. Најчести причини за хоспитализација на женското население во 2021 година биле „Невоспалителните заболувања на женскиот генитален тракт,, во сите пет специјализирани здравствени установи.

4. Информација за вработен кадар во установи од областа на здравството за 2021 година

Согласно со Агенда за одржлив развој, 2030 година (Трансформирање на нашиот свет) (СЗО), со сигурност неможе да се постигне доколку имаме недостаток на здравствен кадар и доколку истиот не е соодветно дистрибуиран и обучен. Миграцијата на здравствените работници е еден од најважните факторите кој влијае на обемот и квалитетот на давањето на здравствени услуги во една земја. Овој проблем се јавува глобално кај сите здравствени системи и предизвикува нерамнотежа на работната сила кое побарува подобро планирање и целосно подобрување на управувањето со истата. Во корелација со мобилноста на кадарот е и социодемографската компонента на населението од една страна, а од друга страна пак е и потребата од обука и образование на здравствени работници поради стареењето на населението и поради исполнување на работните места на здравствените работници кои би се пензионирале. Инвестирањето во

образованието и континуираниот професионален развој на вработените во здравството се од голема важност во задоволувањето на потребите на една земја и успешноста на еден здравствен систем. Обемот на кадарот во здравството пак е во корелација и со економскиот развој. Земјите со повисок бруто домашен приход по жител трошат повеќе средства за здравствена заштита, а со тоа имаат и поголема потреба од здравствена работна сила. Постои нерамномерна распределеност на специјалистичките ординации на секундарно ниво. Највисока концентарција на овие ординации има во централното градско подрачје, поточно во општините Центар и Карпош каде што се лоцирани 77,5% од сите специјалистички ординации од Скопскиот регион. Во однос на кадровската обезбеденост, најголем процент од 49,3% се вработените здравствени работници во болничката здравствена заштита. Во амбулантно-поликлиничка здравствена заштита 13,7% и специјалистичко-консултативната вон болничка здравствена заштита 16,8%. Постои зголемување на бројот на

останати здравствени работници (медицинските сестри и останати здравствени работници со завршено високо образование), додека соработници со нижа подготовка не постојат во состав на вработените. Во Скопскиот регион за 2021 година има 428,6 лекари на 100 000 жители што е тренд во повеќето земји од ЕУ, каде има најголема концентрација здравствени работници во главниот град. Во Скопскиот регион како и во регионите од поголемиот дел од земјите-членки на ЕУ се забележува зголемување на односот на бројот на специјалисти во однос на бројот на општи лекари.

5. Анализа за амбулантно поликлиничка дејност за 2021 година

Во примарната здравствена заштита и покрај забележителните подобрувања во севкупните резултати сеуште мора да се работи на постојано унапредување на дејностите - се мисли на кадарот, опремата, условите за работа, односот на здравствените работници кон пациентите, но и пациентите кон здравствените работници, се со цел за да постигне највисоко можно ниво на здравствена заштита. Околу половина од светското население нема пристап на услугите што им се потребни, а лошата здравствена состојба диспропорционално влијае на оние кои се соочуваат со неповолни социјални и други детерминанти на здравјето, што ја поттикнува здравствената нееднаквост внатре и помеѓу земјите. Анализирањето на амбулантно-поликлиничкиот морбидитет на подрачјето на Скопскиот регион во последниве неколку години е посебен предизвик поради познатите состојби со пандемијата. Сепак, анализирањето покажува прилично константен редослед и застапеност на поедини заболувања и групи заболувања, па дури и константност во возрастните групи засегнати со овие заболувања. Тоа значи дека и на мал и на голем статистички примерок најзастапените групи заболувања не се менуваат драстично и во 2021 година. Посетите кај лекар во службата здравствена заштита на возрастни во 2021 изнесуваат 2 366 884 што е за 23% зголемен во однос на претходната година. Во дејноста општа медицина, сите овие години на прво место се болестите на циркулаторниот систем. Најчесто утврдено заболување во анализираниот период во групата на болести на циркулаторниот систем е категоријата „Есенцијална хипертензија,, со речиси двојна преминација на жените. Најбројна возрастна група е групата 55-64 години, во која спаѓаат активни вработени, па според тоа представува значаен социјално-медицински проблем, знаејќи ги сите можни негативни последици од овој медицински ентитет. Малите деца од 0-6 години и од 2019 до 2021 година најмногу боледувале од заболувања на респираторниот систем. Најчесто поединечно заболување внатре во оваа категорија болести е акутниот фарингит и тонзилит, а најзасегната возрастна група е 1-4 години, подеднакво кај машките и женските деца. Кај училишните деца и младина во периодот 2019 - 2021 на прво место, сите години според бројот на регистрирани заболувања се болестите на респираторниот систем. Утврдениот морбидитет кај жените покажува дека женската популација на Скопското подрачје најчесто оделе на гинеколог

поради заболувања на генитоуринарниот систем и најбројно поединечно заболување – нарушување на менструацијата со учество од 15%, најчесто кај возраста 35-44 години. Стоматолошката здравствена заштита во последниве три години како најчесто утврдено заболување го акцентира забниот кариес кој секоја година учествува со највисок процент.

6. Анализа на болничкиот морбидитет и морталитет за жителите од Скопскиот Регион, 2021 година

Болниците треба да ги одразуваат потребите и вредностите на заедниците во и околу нив, а истовремено да бидат еластични и способни да одржуваат и да ги зголемат услугите во итни ситуации. Ефективните болници се дизајнирани за нивните корисници, со внимание на потребите на посебните популации, како што се децата и

постарите лица. Добро дизајнираната болничка средина ја максимизира ефективноста на испораката на клиничка нега и ја подобрува благосостојбата на пациентите и болничкиот персонал. Функциите и организацијата на болницата варираат во зависност од организациите кои обезбедуваат здравствена заштита и уникатната позиција на секоја болница во системот. Добрите структури за управување обезбедуваат координација меѓу персоналот, услугите, инфраструктурата и синџирите на снабдување за да се обезбеди висококвалитетна нега. Во Скопскиот регион, според поединечни институции и специфични заштитни групи, има големи разлики во просечниот број на пациенти по кревет, должина на лекување, како и користење на кревети, што исто така може да одразува различни прашања и специфики на дијагноза и третман во одделни болници. ЈЗУ Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби во 2021 година, како и во 2020-та го понесе најголемиот товар на пандемијата со КОВИД -19, со вкупно 2575 хоспитализирани пациенти кодирани според МКБ 10 (B34.2): Коронавирусна инфекција со вкупно остварени 33 396 болнички денови. Просечното траење на лекување е 12,97 дена (12,87 дена во 2020 година) при што хоспитализацијата е почеста кај машкиот пол (60,2%). Околу 74% од пациентите се од Скопскиот регион. ЈЗУ ГОБ 8-ми Септември ги пренамени своите капацитети со цел да одговори на големиот број Ковид- болни. Вкупно во сите одделенија направен е прием на 1967 пациенти со овој тип на морбидитет, од кои 1473 (74,88%) се скопски жители. Во Институт за белодробни заболувања кај децата - Козле, покрај заболелите со Ковид -19, (вкупно 319 во стационар и 7 во дневна болница) во 2021 година хоспитализирани се 305 деца со инфлуенца и пневмонија со просечно траење на лекување на болните 12 дена. Поради цистична фиброза со пулмонални манифестации (E84.0) имало 76 хоспитализации. Во одделенијата на скопските болници, во 2021 година регистрирани се вкупно 3588 умрени пациенти од хоспитализираните, од кои, 2090 (58,2%) се од машки, а 1498 (41,7%) се од женски пол. Со оглед на тоа што во 2021 година хоспитализирани се 103290 пациенти, леталитетот кај хоспитализираните е 3,47%. Во однос на групите на болести според МКБ 10, смртноста е најчеста во групата на одредени

инфективни и паразитски болести: разбирливо поради тоа што во оваа група се наоѓа Ковид - 19 со вкупно 1798 починати пациенти. Од нив 1078 (59,9%) се мажи, а 719 (39,9%) лица се од женски пол. Според старосната структура најмногу починати од оваа група на болести има од 70-79 години (510), од 65-69 години (335), од 50-59 години (238). Поради болести на циркулаторниот систем, во болничките одделенија на Скопскиот регион, регистрирани се вкупно 528 умрени, од кои 279 мажи (52,84%) и 249 (47,15%) жени. На трето место според групите на болести како причина за смртност се неоплазмите со вкупно 269 починати, од кои 153 мажи (56,8%) и 116 жени (43,1%).

7. Анализа на здравствената состојба и здравствената заштита за 2021 година – ЦЈЗ Скопје

Целта на јавно-здравствените активности е да се подобри здравјето, односно здравствената состојба на населението, додека медицината главно се фокусира на лекување на болести кај одделни поединци. Успехот на јавното здравје зависи од почитувањето на основните правила за правичност, партнерство и социјална правда, како и од мобилизација на локални, национални и меѓународни ресурси. Континуираниот раст на хроничните незаразни болести е релевантен елемент за водење на политиките за јавно здравје. Бројот на живородени деца во 2021 година на подрачјето на град Скопје изнесува 6030, додека во Скопскиот регион е 7256 живородени деца. Од вкупниот број на живородени 51,1% се машки, додека 48,9% се женски. Со најголем удел во вкупниот број на живородени деца е општина Чаир односно 12% (од кои 50,7% се деца од машки пол, а 49,3% се од женски пол), потоа следува општина Аеродром со 10,7%. Со најмала застапеност по број на живородени деца е општината Зелениково (0,8%). Сите живородени се родени во здравствена установа со укажана стручна помош. Просечно 85,5% од живородените деца се родени во брак, додека најголем процент на вонбрачно родени деца, односно повеќе од 50% од вкупно живородените во општина Шуто Оризари припаѓаат на оваа група според брачниот статус на родителите. Најмал процент на вонбрачно родени, односно 3,8% од вкупниот број на живородени се од општина Аеродром. Виталниот индекс на подрачјето на Скопскиот регион ни покажува дека во 2021 година имало 83,3 живородени деца на 100 умрени. Највисок витален индекс гледано поединечно по општини е во Арачиново, односно 403,2 живородени деца на 100 умрени и во Студеничани (255,6 живородени деца на 100 умрени), а најнизок во општина Карпош 52,4 живородени деца на 100 умрени. Во структурата на болнички морбидитет за сите возрасни категории на прво место се неоплазми со вкупен број 20258 лекувани болни (односно 20% од вкупно лекуваните). Најголемиот број на пациенти од оваа група на заболувања кои биле болнички лекувани имаат 70-79 години (19,9% од вкупно лекуваните со неоплазми). На второ место високо рангирани во болничкиот морбидитет се болестите на циркулаторен систем со учество од 13% во вкупниот број. Најмногу афектирана е категорија на возрасна група е 70-79 години со вкупно 25%,

односно една четвртина од вкупно третираните со болести на циркулаторен систем. Третото место за сите возрасни категории отпаѓа на болести на генитоуринарен систем со вкупен број на регистрирани лекувани болни 12086 лица (12%), а во однос на половата дистрибуција 33,8% се мажи, додека 66,1% се жени. Во однос на групите на заболувања-состојби според МКБ 10, смртноста е најчеста во групата „Одредени инфективни и паразитски болести,, и леталитетот кај хоспитализираните изнесува 15,98%.

8. ПРОМОЦИЈА НА ЗДРАВЈЕ СПРОВЕДЕНА ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ВО 2022 ГОДИНА

Податоците за промоцијата на здравјето и спроведените активности од ЈЗУ Центар за јавно здравје Скопје се однесуваат на 2022 година. Едукациите се спроведуваа согласно Планот за работа на ЦЈЗ Скопје и Националната годишна програма за јавно здравје за 2023 година во основните, средните училишта, во установи за згрижување на мали деца од 1 - 6 години и во установите за згрижување на стари лица. Исто така, беа спроведени едукативни активности и по барање на установите во координација со општините на градот Скопје. За таа цел се спроведуваше здравствена едукација на сите популациони групи со одржување на предавања, трибини, индивидуални и групни едукации на населението. Со оваа активност реализирани се 890 предавања, а опфатени се 10747 слушатели како едуцирани лица. Едукациите се спроведуваат и во Центарот за јавно здравје Скопје, во Советувалиштето за откажување од пушење и во Советувалиштето за сексуално и репродуктивно здравје. Во училиштата беа одржани вкупно две трибини со опфат на 102 ученика на теми поврзани со едукативните предавања според Планот за работа. Во Советувалиштето за откажување од пушење при Центарот за јавно здравје Скопје, беа спроведени две индивидуални советувања. Бидејќи во Советувалиштето за сексуално и репродуктивно здравје при Центарот за јавно здравје Скопје, немаше интерес за негова посета, стручни кадри од нашето Одделение дадоа 1080 бесплатни совети на млади лица за сексуално и репродуктивно здравје вон Центарот. Постирани се 39 информативни материјали и документи на веб страната на ЦЈЗ Скопје и направена е комуникација со електронски и печатени медиуми. Одбележани се 28 Светските денови, недели во врска со здравјето. Извршена е дистрибуција на 924 печатени материјали во здравствени и образовни установи - брошури, постери и флаери. Сите овие активности се извршени и во координација со МЗ и ИЈЗ на СРМ.

Раководител

Доц. д-р Валентина Симоновска

Директор

Д-р спец. Бесим Зеќири